

Komt u binnen ...?!

Een onderzoek naar de doeltreffendheid en de effecten van artikel 1 en 2 van de algemene wet op het binnentreden

A. Mein, V. Wijkhuijs, E. Zandhuis, S. Akkas
Eysink Smeets en Etman, ES&E, Den Haag, 2002
Bestellingen: info@ese.nl
Kenmerk: EWB/01.019

Samenvatting

"Komt u binnen ...?!" Een onderzoek naar de doeltreffendheid en effecten van artikel 1 en 2 van de algemene wet op het binnentreden. Het onderzoek heeft als doel het in beeld brengen van de doeltreffendheid en de effecten van artikel 1 en 2 van de Algemene wet op het binnentreden (Awbi) in de praktijk. In deze artikelen in de procedure geregeld die bij het binnentreden moet worden gevolgd.

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt: Worden de vereisten genoemd in artikel 1 en 2 van de Awbi in de praktijk toegepast. Zo ja, in welke mate en op welke wijze? Zo nee, waarom niet? Welk effect heeft het al dan niet toepassen van artikel 1 en 2 van de Awbi op de dagelijkse praktijk?

Teneinde een antwoord te krijgen op deze vragen zijn voor dit onderzoek documenten bestudeerd, is een enquête uitgezet (224, waarvan 125 ingevuld) en zijn 25 interviews afgenomen. Aangezien de Awbi wordt toegepast in de sfeer van de opsporing, handhaving (waaronder toezicht op de naleving) en de tenuitvoerlegging van onder meer executoriale titels, zijn de respondenten geselecteerd uit de basispolitie, de recherche, de afdeling bijzondere wetten van de politie, de FIOD, de AID, de gemeentelijke afdeling bouw- en woningtoezicht en de belastingdeurwaarders. Voorts zijn in dit onderzoek betrokken de bewoners bij wie is binnentreden. Met dit oogmerk zijn autoriteiten geïnterviewd die een machtiging verlenen en organisaties die geacht worden aan te geven hoe bewoners het binnentreden ervaren, zoals bijvoorbeeld advocaten, bureaus voor rechtshulp, politiekachtencommissie, gemeentelijke ombudsman/-commissies en de Nationale ombudsman.

Hoofddoel van de Awbi is het beschermen van het grondrecht van de onschendbaarheid van de woning. Uit het onderzoek blijkt dat het huisrecht onvoldoende bescherming toekomt in de sfeer van het routinematige bouwtoezicht. De onderzochte ambtenaren van de afdeling bouw- en woningtoezicht blijken in routinezaken legitimatie, vermelding van het doel en het vragen om toestemming nogal eens achterwege te laten. Zij worden gewoon binnengelaten. In bijzondere zaken nemen zij de voorgeschreven procedure wel in acht en beschikken zij ook over een machtiging die zij tonen aan de bewoner.

Het huisrecht wordt wel voldoende beschermd in de sfeer van de (bijzondere) opsporing en de tenuitvoerlegging van executoriale titels. De onderzochte politieambtenaren, ambtenaren van de afdeling bijzondere wetten, ambtenaren van bijzondere opsporingsdiensten en belastingdeurwaarders nemen de voorgeschreven procedure in acht; het merendeel blijkt zich voorafgaand aan het binnentreden te legitimeren en het doel mee te delen waarvoor zij willen binnentreden. Ook beschikken zij in de regel over de benodigde schriftelijke machtiging en tonen deze aan de bewoner. Bovengenoemde ambtenaren blijken ook om toestemming te vragen terwijl ze bevoegd zijn om zonder toestemming binnen te treden en reeds beschikken over een machtiging.

Bij het binnentreden zou wel duidelijker en meer expliciet om toestemming kunnen worden gevraagd. Bewoners blijken namelijk onvoldoende op de hoogte van hun rechten en plichten bij binnentreden. Op dit punt kan het huisrecht beter worden beschermd.

Er wordt relatief weinig geklaagd over het binnentreden. In de helft van de onderzochte klachten bleek in strijd met artikel 1 en/of 2 te zijn binnentreden. Als tijdens een strafrechtelijke procedure blijkt dat is binnentreden in strijd met artikel 1 en/of 2, verklaart de rechtbank het binnentreden doorgaans als onrechtmatig. In dit opzicht wordt het huisrecht dus voldoende beschermd.

Een andere belangrijke doelstelling van de Awbi is het verhelderen van de regeling voor het binnentreden. Uit het onderzoek blijkt dat men de regeling duidelijker vindt en dat zich in de uitvoeringspraktijk, sinds de inwerkingtreding van de wet, geen significante effecten hebben voorgedaan.